

Trafikverkets
tjänster
för järnväg
2013

TRAFIKVERKET

Till läsaren

Med denna broschyr kan du snabbt få en överblick över Trafikverkets tjänsteutbud. Den beskriver i första hand kapitel 5 "Tjänster" i järnvägsnätsbeskrivningen, JNB.

Broschyren är ett komplement till JNB. Viss text kan förändras i och med de avvikelsemeddelanden som ges ut. Publicerad JNB gäller före denna broschyr.

Mer information finns på Trafikverkets webbplats: <http://www.trafikverket.se/Foretag/Trafikera-och-transportera/Trafikera-jarnvag/Jarnvagsnatsbeskrivning/>

Under rubriken "Blanketter" finns formulär, instruktioner och kontaktuppgifter.

Kontakt

Om du har synpunkter på denna broschyr eller på järnvägsnätsbeskrivningen är du välkommen att höra av dig via e-post till:
networkstatement@trafikverket.se

Om du har frågor om ansökan om tjänster eller om att trafikera järnvägen, ta kontakt med:
kundservice.jarnvag@trafikverket.se

Järnvägsnätsbeskrivningen

Järnvägen är en viktig del av Sveriges infrastruktur. För att den ska fungera effektivt behöver järnvägen utvecklas efter de behov som finns. Trafikverket diskuterar detta med transportbranschen och offentliga aktörer för att skapa transportsystem som utvecklar samhället.

Ett antal förordningar och lagar är styrande för Trafikverkets verksamhet. En av dessa är järnvägslagen (2004:519), som utifrån ett EU-direktiv (2001/14/EG) anger att infrastrukturförvaltare ska upprätta en beskrivning av sitt järnvägsnät.

Trafikverkets järnvägsnätsbeskrivning, JNB, innehåller information om vårt järnvägsnät, hur man ansöker om kapacitet, vilka tjänster och avgifter som gäller under en tågplan samt de avtalsvillkor som är aktuella för att trafikera järnvägsnätet.

JNB har 6 kapitel och efter dessa finns information om de allmänna avtalsvilkoren.

- Kapitel 1 – allmän information, aktuella kontaktuppgifter och definitioner.
- Kapitel 2 – krav på sökande och principer för rätten att bedriva trafik.
- Kapitel 3 – infrastrukturen, t.ex. spårvidd, lastprofil, lutning, hastighet och kommunikationssystem. Till hjälp för att visualisera detta finns en karttjänst.
- Kapitel 4 – tilldelningsprocessen samt regler för ansökan om infrastrukturkapacitet och tjänster. Där finns även information om var ansökningsblanketter finns att hitta.
- Kapitel 5 – tjänsterna med de fyra olika kategorierna: minimipaketet av tillträdestjänster (tågläget), bantillträdestjänster (både spår och anläggning), tilläggstjänster och extra tjänster. Tjänsterna beskrivs kortfattat i denna broschyr.
- Kapitel 6 – information om avgiftsprinciper och tariffer för beräkning av varje avgift.

JNB 2013 har 15 bilagor. Där finns information om bland annat trafikinformation, planerade banarbeten, prioriteringskriterier och rapportering inför tågs avgång.

Varje år utarbetas en ny utgåva av JNB, som ligger till grund för ansökan om kapacitet på spårren i form av tjänster för kommande tågplan. Förändringar i JNB hanteras med avvikelsemeddelanden och publiceras på Trafikverkets webbplats, där den senaste versionen finns tillgänglig. I de fall ändringen påverkar trafiken samråder Trafikverket med aktörerna inom branschen.

Tågläge

Tågläget är den mest centrala och innehållsrika tjänsten. Den finns i tre varianter: tågläge för persontrafik, tågläge för godstrafik och tågläge för tjänstetåg. Tjänsten omfattar den kapacitet på spåret som behövs för att köra ett tåg mellan två platser och ger möjlighet till uppehåll på upp till 60 minuter på mellanliggande trafikplatser.

I tjänsten ingår trafikledning och tillgång till kontaktledning. Dessutom ingår "trafikinformation GRUND" som levereras till järnvägsföretag och/eller trafikorganisatörer före, under och efter tågläget. Vi förmedlar uppgifter om tider, spår, trafikhändelser, prognoser, detektorlarm och villkor för trafikering.

Vid ansökan om tågläge krävs tillstånd att utöva järnvägstrafik. För att tågläget ska finnas med i den första tågplanen som tas fram, är den sista ansökningsdagen åtta månader innan planen ska börja gälla. I de fall behov av tåglägen uppkommer med kortare framförhållning, kan tåglägen ansökas och tilldelas utifrån resterande kapacitet på spåret (ad hoc).

Trafikverket ska

- leda trafiken på ett smidigt sätt enligt tågplanen
- lämna trafikinformation till operatörer och resenärer före, under och efter tågläget
- informera och se till att trafiken vid störningar snabbt återgår till tågplanen
- minimera störningarnas följdverkningar på övrig trafik
- behandla ad hoc-ansökan om tågläge inom fem dagar.

Tågläge för persontrafik, avsnitt 5.2.1

I tågläge för persontrafik ingår användning av plattformar i anslutning till det sökta tågläget samt trafikinformation till resenärer via mobil och webb samt i form av högtalarutrop och skyltning. Tjänsten söks i de flesta fall i kombination med tjänsten uppställning, som används före och efter tjänsten tågläge.

Tågläge för godstrafik, avsnitt 5.2.2

Tjänsten tågläge för godstrafik söks oftast i kombination med tjänsten uppställning och tjänster för kapacitet på rangerbangård eller lastplats.

Tågläge för tjänstetåg, avsnitt 5.2.3

Tjänsten används för att flytta dragfordon eller persontrafikfordon utan resenärer. Det kan exempelvis vara fordonsflyttningar för att möjliggöra omlopp.

För tjänsten gäller

- ansök om kapacitet via e-tjänsten på Trafikverkets webbplats (även ad hoc)
- informera Trafikverket om förändringar gällande tilldelat tågläge
- rapportera inför tågs avgång till Trafikverket om bland annat dragfordon, person- och godsvagnar
- lämna uppgifter på förbrukad el och diesel
- följ villkoren i trafikeringsavtal och JNB
- samverka vid störningar för att minimera följdverkningar på övrig trafik.

Avgift för tjänsten tågläge

Tåglägesavgift, bas	0,20 kr/tåg-km
Tåglägesavgift, mellan	0,60 kr/tåg-km
Tåglägesavgift, hög	3,00 kr/tåg-km
Spåravgift	0,0040 kr/bruttoton-km
Driftsavgift	0,10 kr/tåg-km
Olycksavgift	0,88 kr/tåg-km
Persontrafik, särskild avgift	0,0090 kr/bruttoton-km
Passageavgift, storstad (Stockholm, Göteborg, Malmö) (vardagar kl.7-9 och kl.16-18)	250 kr/passage
Passageavgift Öresund, godstrafik	2 860 kr/passage
Dessutom finns emissionsavgift för lok och motorvagnar som drivs med flytande eller gasformiga drivmedel.	

Om det vid ett tågs avgång saknas uppgifter enligt bilaga 2.1, debiteras en särskild avgift på 1 000 kr per tågläge.

Avgiftsexempel

Sträckan Stockholm-Göteborg är cirka 457 km. Vid avgång klockan 7.30 blir kostnaden för ett persontåg (X2) på 365 bruttoton den här:

Tåglägesavgift	3,00 kr/tåg-km x 457 km	1 371 kr
Driftsavgift	0,10 kr/tåg-km x 457 km	46 kr
Olycksavgift	0,88 kr/tåg-km x 457 km	402 kr
Spåravgift	0,0040 kr/bruttoton-km x 365 bruttoton x 457 km	677 kr
Persontrafikavgift	0,0090 kr/bruttoton-km x 365 bruttoton x 457 km	1 501kr
Passageavgift	1 x 250 kr	250 kr
	Summa avgift	4 237 kr

Tillkommer elkostnad ca 4 000 kr

Verksamhetsstyrning med kvalitetsavgifter

Både Trafikverket och avtalsparterna ska leverera respektive använda tågläge utan att orsaka merför-
seningar. För att förebygga störningar i järnvägs-
systemet tillämpar Trafikverket verksamhetsstyr-
ning med kvalitetsavgifter. Det är ett incitament
för att minska avvikelser från det användande av
infrastrukturen som är fastställt i tågplan och
trafikeringsavtal.

Trafikverket registrerar alla avvikelser från
tågplanen i ett stort antal mätpunkter. Merförse-
ning är en ökning av förseningen mellan två på

varandra följande mätpunkter eller vid den första
mätpunkten.

Orsakskodning görs för merför-seningar från 3 mi-
nuter. Utifrån denna kodning betalar Trafikverket
kvalitetsavgift för orsakskoderna "Driftledning",
"Infrastruktur" och "Ej rapporterat". Avtalsparten
betalar för koden "Järnvägsföretag", undantaget
koderna JDE50-JDE64. Följdför-seningar och
merför-seningar som beror på olyckor, tillbud eller
yttre omständigheter belastar ingen av parterna.
Kvalitetsavgift betalas vid en merför-sening på
minst 5 minuter och den utgår från och med den
första merför-seningsminuten. Avgiften är 15 kr/
merför-seningsminut.

Trafikverket tillhandahåller rapporter med sam-
manställningar av avvikelser till avtalsparten.

Om Trafikverkets avtalspart anser att den or-
sakskod som Trafikverket angett är felaktig och
den enskilda merför-seningen är minst 10 minuter
kan Trafikverkets avtalspart, senast inom sex
kalenderdygn efter det kalenderdygn då tågläget
påbörjades, begära att Trafikverket gör en förnyad
bedömning av avvikelserna.

Verksamhetsstyrning med kvalitetsavgifter tilläm-
pas endast under normala driftförhållanden.

Uppställning

För att kunna utnyttja kapaciteten maximalt, måste all tid på spåret planeras, även uppehåll och uppställning. Om uppehållet på en och samma plats är längre än 60 minuter, definieras det som uppställning och då krävs en ansökan om den tjänsten. Det gäller även direkt före och efter ett tågläge!

Spårkapacitet för uppställning, avsnitt 5.3.7.1

Den spårkapacitet som behövs vid uppehåll, utöver de 60 minuter per mellanstation som ingår i tågläget, ansöks separat som uppställning. Ansökan ska omfatta tidpunkten för uppställning och vilken spårlängd som behövs. Tjänsten omfattar de tilldelade spåren samt trafikinformation om villkor för uppställning, eventuella avvikelser från fastställd tågplan och information om trafikhändelser. Spårkapacitet för uppställning vid plattform medges normalt för resenärernas på- och avstigning, för furnering och lättare driftsunderhåll.

Kapacitet på spår till kombiterminal, avsnitt 5.3.4.1

Tjänsten erbjuder kapacitet på spår i anslutning till kombiterminal. Tjänsten söks och tilldelas som uppställning (se 5.3.7).

Trafikverket ska

- lämna trafikinformation om uppställning, avvikelser och trafikhändelser
- se till att platsen för uppställning är tillgänglig.

Avgift för tjänsten

För uppställning på vissa spår i Stockholm, Göteborg och Malmö är avgiften 2,50 kr* per påbörjad timme och påbörjat 100-tal meter spår. På övriga platser är avgiften 0,30 kr* per påbörjad timme och påbörjat 100-tal meter spår.

Tillgång till elström vid uppställning av fordon, avsnitt 5.3.7.3

Tjänsten erbjuds till den som samtidigt ansöker om plats för uppställning av fordon på det angränsande spåret. Beroende av tillgång och plats kan elförsörjning ske via värmepost eller genom kontaktledning.

- tågvärmeposter 1 000 V
- lokvärmeposter 230 V
- diesellokvärmeposter 400 V
- uppfälld strömavtagare.

Trafikverket ska

- lämna information om tillgång till elström för järnvägsfordon
- boka in aktuell plats för uppställning
- se till att värmeposter är tillgängliga.

Avgift för tjänsten

All uppvärmning debiteras med 40 kr*/dygn. Därutöver debiteras kostnad för förbrukad elström enligt schablon för fordonstyp (se JNB avsnitt 6.3.3.3) eller enligt mätare.

Kapacitet på lastplats, avsnitt 5.3.4.2

Tjänsten erbjuder spår samt bredvidliggande lastyta på 8 meters bredd, för lossning och lastning av gods som ska transporteras på järnväg. På vissa platser finns även lastkaj. Nyttjaren sköter själv städning och snöröjning. Lagring är inte tillåten.

Trafikverket ska

- lämna information om villkoren
- tilldela kapacitet om så är möjligt
- se till att spåret på lastplatsen är tillgängligt.

För tjänsten gäller

- Den knyts till ankommande eller avgående tågnummer.
- Platsen ska lämnas tom och städad.
- Den som använder är skyldig att delta i den samordning som Trafikverket anordnar.

Avgift för tjänsten

8 kr* per påbörjad timme och påbörjat 100-tal meter spår.

Spårkapacitet för långtidsuppställning, avsnitt 5.3.7.2

På spår med en lägre underhållsnivå och som normalt inte är i bruk, finns det möjlighet till uppställning av fordon under längre tid. Dessa spår används endast för detta syfte. När fordonen ska tas i drift igen behöver Trafikverket en tidsfrist för att kontrollera spårens kvalitet innan fordonen kan flyttas.

Trafikverket ska

- lämna information om förutsättningarna för tjänsten
- se till att kapaciteten är tillgänglig enligt beställning.

Avgift för tjänsten

Avgiften för långtidsuppställning är 3 kr* per påbörjat dygn och påbörjat 100-tal meter spår. För handläggningen av ansökan är avgiften 700 kr* per påbörjad timme. Eventuella åtgärder debiteras med självkostnad.

För tjänsterna gällande uppställning

- ansök om all uppställning som inte ingår i tågläget
- ta kontakt med Trafikverket om det gäller långtidsuppställning eller specifika behov
- för övrig ansökan använd e-tjänsten på Trafikverkets webbplats
- informera Trafikverket om förändringar i behovet.

Tågbildning

Ett flertal av följande tjänster har utvecklats för att undvika kapacitetsbrister och för att logistiken ska fungera på trafikplatser med hög belastning. En del tjänster är fortfarande under utveckling eller provas under en begränsad tidsperiod.

Kapacitet på rangerbangård, avsnitt 5.3.5

Tjänsten omfattar att använda tilldelad spårkapacitet samt den anläggning som tillhör rangerbangården inklusive värmeposter och kontaktledning. Även trafikledning ingår samt trafikinformation med uppgifter om tider, spår, trafikhändelser och villkor för trafikering.

Ansökan om kapacitet på någon av Trafikverkets 13 rangerbangårdar kopplas till ett tågläge.

Trafikverket ska

- tilldela kapaciteten i dialog med de som ansöker
- planera och leverera den spårkapacitet som tilldelats enligt tågplan
- leda trafiken på ett smidigt sätt
- lämna trafikinformation vid användande av tjänsten.

Avgift för tjänsten

Avgiften är 60 kr* per ankommande tågsätt.

Tågbildningstjänster avsnitt 5.4.4

Tågbildningstjänster är rangering, växling och andra tillhörande tjänster för att planera och koordinera fordonsrörelser samt upplösa och bilda tåg på tågbildningsplatser.

Trafikverket förutser att tågbildningstjänster kan bli aktuella på trafikplats Hagalund. Information lämnas då senast 3 månader före starten av tågplan 2013.

Tillgång till bromsprovsläggning, avsnitt 5.3.8.2

Trafikverket erbjuder tillgång till bromsprovsläggningen i Skandiahammen (Göteborg). Tjänsten omfattar möjlighet till laddning av luft i tågens bromssystem, täthetskontroll och bromsprov. För användning av anläggningen krävs genomgången utbildning.

Trafikverket ska

- planera och säkerställa tillgänglighet
- se till att utbildning tillhandahålls vid köp av tjänsten.

Avgift för tjänsten

Avgiften per bromsprov är 60 kr*.

Övriga tjänster

Här finns samlat de tjänster som ligger utanför ansökan om kapacitet på spår. De benämns i JNB som tilläggstjänster eller extra tjänster.

Drivmotorström, avsnitt 5.4.1

Trafikverket köper in elenergi och erbjuder järnvägsföretag och trafikorganisatörer miljövänlig drivmotorström till självkostnadspris. Ansökan ingår i ansökan om tågläge.

Trafikverket ska

- informera om tjänsten ”tillhandahållande av drivmotorström”
- avtala om priser och villkor för leverans av elström.

Avgift för tjänsten

För fordon med elmätare debiteras den energi som förbrukats. I övriga fall är avgiften beräknad efter en schablon (se JNB 6.3.4.1) beroende på fordonstyp.

Utökad trafikinformation, avsnitt 5.5.2.1

Tjänsten tas fram och utformas i samtal mellan Trafikverket och järnvägsföretaget eller trafikorganisatören.

Trafikverket ska

- avtala om vilken information som ingår
- ge möjlighet att ta del av informationen.

Avgift för tjänsten

Avgiften debiteras enligt särskilt avtal.

Utbyte av trafikinformation, avsnitt 5.5.2.2

Information om annonseringsinformation, tidtabeller, trafikhändelser, prognoser, tidsrapporter och aktuella tågsammansättningar kan inhämtas från Trafikverket via ett standardiserat gränssnitt.

Trafikverket ska

- ge möjlighet att ta del av informationen.

Avgift för tjänsten

Ingen avgift under perioden för JNB 2013.

Transportvillkor och transporttillstånd för specialtransport, avsnitt 5.4.5.1

När en planerad transport överskrider de tekniska normerna för Trafikverkets järnvägsnät måste järnvägsföretag och trafikorganisatörer ansöka och få beslut om:

- 1) transportvillkor, som beskriver på vilket sätt transporten kan framföras
- 2) tågläge, där de rätta förutsättningarna för transporten finns med
- 3) transporttillstånd, som innebär att de säkerhetsmässiga åtgärderna enligt transportvillkoret är vidtagna.

Ansökan om transportvillkor och transporttillstånd görs via e-tjänst på Trafikverkets webbplats.

Trafikverket ska

- ta fram handlingar och underlag
- beskriva hur tåget kan framföras på ett säkert sätt
- skapa ett tågläge utifrån de framtagna förutsättningarna.

Avgift för tjänsten

Handläggning av ansökan om transportvillkor debiteras med 1 000 kr/påbörjad timme och för transporttillstånd 350 kr/påbörjad halvtimme. Eventuella åtgärder i samband med att transporten framförs debiteras med självkostnad. För bevakning av transportvillkor debiteras 1 kr/km och påbörjad månad.

Provkörning av fordon, avsnitt 5.5.4.1

För att få provköra på Trafikverkets anläggning krävs att alla data om fordonet och framförandet lämnas på en speciell blankett till Trafikverket en månad före planerad provkörning. Efter bedömning av konsekvenserna kan Trafikverket lämna beslut om villkor för provkörning.

Villkoret bifogas ansökan om spårkapacitet.

Avgift för tjänsten

Handläggning av ansökan om provkörning av fordon debiteras med 1 000 kr*/timme. Eventuella åtgärder i samband med provkörningen debiteras med självkostnad.

Trafikverket ska

- lämna villkor för provkörning av järnvägsfordon
- ta fram underlag för provkörning och undersöka möjlig bandel
- medverka vid provkörning efter behov
- lämna tekniska utlåtanden.

Mätvärden för bullermätning av fordon, avsnitt 5.5.4.2

Trafikverket tillhandahåller mätvärden för dämpning och ytjämnhet. Dessa är uppmätta enligt TSD Buller och kan användas för godkännande av fordon hos Transportstyrelsen.

Avgift för tjänsten

Avgiften för en leverans av mätvärden är 80 000 kr*.

Allmänna avtalsvillkor

Trafikverkets allmänna avtalsvillkor innehåller generella bestämmelser för både tågäglage och övriga tjänster. Tjänsterna ska tillhandahållas och användas enligt Trafikverkets beslut om fastställelse av tågplan samt eventuella tillägg och ändringar enligt beslut om kapacitetstilldelning ad hoc.

I Trafikeringsavtalet (TRAV) eller i andra avtal kan ytterligare specificeras vad som gäller för de avtalade tjänsterna.

Vid utförande av tjänst

Om avtalsparten inser att en tjänst inte kommer att användas enligt de villkor som den tilldelats, ska Trafikverket omedelbart underrättas.

Tilldelade tjänster avbokas om det inte längre finns behov av dem.

Vid avvikelse från avtalat användande

Trafikverket använder en verksamhetsstyrning med kvalitetsavgifter. På sidan 5 i den här broschyren beskrivs kort hur det fungerar.

Om Trafikverket orsakar att banarbeten ställs in, inleds för sent eller om den tid som planerats för banarbetet överskrids ska avtalsparten, vid omledning av tågäglage, betala avgifter enligt det ursprungligen tilldelade tågäglaget.

Om det uppstår behov av förändringar av banarbeten efter att Trafikverket fastställt tågplanen eller ett nytt banarbete tillkommer har Trafikverkets avtalspart rätt att få ersättning för merkostnader för sin tågproduktion.

Om Trafikverket inte använder den kapacitet som avsatts för ett banarbete och inte meddelar detta till avtalsparten senast 12 veckor i förväg, ska Trafikverket betala ersättning till avtalsparten för merkostnader för tågproduktion som planerades men inte genomförda banarbeten medfört.

Avhjälpning vid störning

Vid en störning ska, om tiden så medger, parterna samverka för att avhjälpa detta. Vid mer omfattande störning i trafik eller banarbete ska dialog ske mellan parterna.

Trafikverket ska verka för att inställetiden för berörd personal och om möjligt felavhjälpningstiden blir högst en (1) timme.

Vid störning ska Trafikverket omedelbart informera avtalsparten om deras tåg påverkas och lämna en prognos för när störningen kan vara avhjälpt. Störningen ska avhjälpas så snart som möjligt.

Om det står klart att störningen inte kommer att avhjälpas inom en timme, från det att störningen uppträder, ska Trafikverket genast informera avtalsparten om hur arbetet med att avhjälpa störningen fortlöper.

Trafikverket ska verka för att evakuering av resenärer ska kunna ske inom två (2) timmar efter begäran av avtalsparten och snabbare inom storstadsområden.

Om akuta åtgärder inte helt avhjälpes störningen ska Trafikverket, inom rimlig tid, utarbeta en prognos för möjligheterna till avhjälpande. Prognosens innehåll ska meddelas Trafikverkets avtalspart.

Trafikverket, 781 89 Borlänge, Besöksadress: Röda vägen 1
Telefon : 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

www.trafikverket.se